

nebylo, protože všechny použité texty byly původně tištěné, i když je nyní žáci četli v elektronickém prostředí. Test neobsahoval žádné nově vytvořené úlohy, protože čtenářská gramotnost byla v roce 2015 pouze vedlejší hodnocenou oblastí. Proto nebyly do testu zařazeny dynamické texty ve vlastním slova smyslu, tj. např. webové stránky obsahující hypertextové odkazy, menu a další navigační nástroje typické pro elektronické texty.

V šetření PISA 2018 je čtenářská gramotnost hlavní hodnocenou oblastí, a proto může být do testu zařazena širší škála textů, od těch charakteristických pro tištěná média až po různé žánry elektronických textů, které se zrodily v prostředí digitálních technologií. Některé elektronické texty jsou, stejně jako texty tištěné, převážně statické v tom smyslu, že obsahují jen základní interaktivní nástroje (např. rolovací lišty a funkci vyhledávání). Typickým příkladem jsou dokumenty určené pro tisk, ale zobrazené na počítačovém monitoru (např. dokumenty psané v textovém editoru nebo soubory pdf). Mnohé elektronické texty však přicházejí s prvky, které výrazně rozšiřují možnosti interakce čtenáře s textem. Tyto texty jsou v šetření PISA 2018 označovány jako dynamické. Dynamické texty obsahují hypertextové odkazy, které čtenáře zavedou k dalším částem textu nebo dalším webovým stránkám, a pokročilé vyhledávací funkce vytvářející ad hoc seznamy hledaných klíčových slov s odkazy na jejich umístění v textu. K dynamickým textům řadíme také diskuze a konverzace vedené prostřednictvím e-mailu, diskuzních fór a SMS, protože jejich obsah se v čase dynamicky proměňuje.

V koncepčním rámci šetření PISA 2018 jsou definována čtyři kritéria pro klasifikování textů:

- zdroj: samostatný text, soubor textů;
- struktura textu a navigace: statický text, dynamický text;
- formát textu: souvislý text, nesouvislý text, smíšený text;
- typ textu: popis, vyprávění, výklad, argumentace, instrukce, transakce.

První tři kritéria určují čtenářskou situaci a jsou svázané s určitými kognitivními procesy. Čtvrté kritérium slouží hlavně k zajištění dostatečného pokrytí hodnocené oblasti.

Zdroj

V koncepčním rámci šetření PISA 2018 se kritérium **zdroj** používá pro rozlišení mezi samostatnými texty a soubory textů. *Samostatný text* má jednoho autora (či skupinu autorů), byl napsán či publikován v jednom čase a má jeden název. Autor může vystupovat pod svým skutečným jménem, jak je tomu u většiny tradičních tištěných knih, nebo může být určen méně jasně. Například v internetovém diskuzním fóru může autor vystupovat pod přezdívkou, za autora lze také považovat firmu či organizaci, která vytvořila či financovala webovou stránku. Za samostatný text se rovněž považuje text, který je čtenáři prezentován izolovaně od jiných textů. U takového textu nemusí být uveden autor, datum ani název. Samostatné texty mohou obsahovat vložené zdroje, tedy odkazy na jiné autory či texty (Rouet & Britt, 2014; Strømsø et al., 2013).

Soubor textů zahrnuje texty, které mají různé autory, byly publikovány v různých časech nebo mají různé názvy. V tomto koncepčním rámci chápeme „název“ jako bibliografickou katalogovou jednotku. Delší texty, které jsou rozděleny do několika kapitol s různými názvy, jsou pořád samostatnými texty, pokud je napsal jeden autor (nebo skupina autorů) v jednom čase. Podobně jsou samostatnými texty i weby s mnoha stránkami, pokud není na některé z nich výslovně uveden jiný autor či jiné datum. Naopak soubory textů se mohou vejít na